

Vastaanoton säästöt – 22.5. pyydetty lisätäsmennykset

Säästöjä on mahdollisuus saavuttaa tehostamalla turvapaikka- ja vastaanottojärjestelmää sekä paluita ja palautuksia kokonaisuutena:

1. Varmistamalla turvapaikkapäätöksenteko 6 kuukaudessa ja uudistamalla vastaanottolakia mm. vastaanottopalvelujen lyhytaikaisuutta korostamalla
 2. Etsimällä keinoja välttää toistuvien uusintahakemusten kierre
 3. Aikaistamalla ja systematisoimalla paluuneuvontaa ja laajentamalla avustetun vapaaehtoisen paluun kohderyhmää sekä tehostamalla maastapoistamisen menettelyjä
- Vuosittaiset pysyvät säästöt ovat 20 % vastaanoton menoista
 - Säästöt / vuoden 2022 tasosta:
 - o Vuonna 2025: 14,2 milj. euroa
 - o Vuonna 2026: 20,1 milj. euroa
 - o Vuonna 2027: 22,6 milj. euroa
 - o Vuonna 2028: 23,9 milj. euroa

Säästö on laskettu hypoteettisista kustannuksista, joita syntyy yhden vuoden aikana maahan saapuneiden kansainvälistä suojelua hakevien koko vastaanoton piirissä vietetyltä ajalta. Vuoden 2022 muuttujilla (pl. tilapäinen suojelu) tämä tarkoittaisi n. **20 milj. euron säästöä vuoden 2022 tasosta**, joka olisi noin 20 % vastaanoton kokonaiskustannuksista. Huomioitavaa on, että säästöt realisoituisivat asteittain vuodesta 2025 lähtien, kun kehittämistoimenpiteitä on toimeenpantu. Saman suuruinen prosentuaalinen säästö olisi kuitenkin saavutettavissa huolimatta siitä, mikä tosiasiallisesti on Suomeen saapuvien turvapaikanhakijoiden määrä ja mikä on määrärahamomentin mitoitus. Säästöpotentiaali voi olla myös esitettyä suurempi, mutta vaikutuksia voidaan arvioida vasta selvitysten valmistuttua ja lainsäädäntöhankkeiden edistyttyä.

Uusintahakemusten käsittelyä voidaan tehostaa: (päivitys 23.5.)

- a) Käsitellään uusintahakemukset, erityisesti joissa tutkimattajättämispäätös on todennäköinen, nopeasti (käsittelyaika 1-2vrk), jolloin hakija on oikeutettu vastaanottopalveluihin vain hyvin lyhyen aikaa. Uusintahakemukseen tehty kielteinen päätös ei oikeuta hakijaa 30 vrk vapaaehtoisen paluun harkinta-aikaan, kuten ensimmäinen hakemus, vaan vastaanottopalvelut voidaan päättää heti poliisin ilmoitukseen täytäntöönpanokelpoisesta päätöksestä.

Vuonna 2022 uusintahakemusten määrä oli 964 ja tutkimatta jätettyjä päätöksiä tehtiin 442. Tutkimattajättämispäätösten keskimääräinen käsittelyaika on tällä hetkellä 68 vrk. Hakemusten nopealla käsittelyllä arvioidaan saavutettavan noin **0,7-1,2 milj. euron vuotuiset säästöt vuodesta 2025 alkaen**.

- b) Varmistetaan, että järjestelmässä ei ole enää henkilöitä, joiden osalta edellytykset palvelujen päättymiseksi olisi käsillä. Tällä hetkellä järjestelmässä on 247 henkilöä, joilla ei ole hakemusta vireillä. Selvitetään tarkemmin, voidaanko henkilöt poistaa järjestelmästä tai maasta. **Säästöpotentiaali 4 milj. euroa/v.**
- c) Tehostetaan maastapoistamistoimia tilanteissa, joissa henkilö on mahdollista palauttaa. Lisätään vapaaehtoisen paluun ja palautusten määrää valmistelemalla maastapoistamispaketti, joka sisältää yksityiskohtaiset keinot paluiden tehostamiseksi. Kansallisia maastapoistamismenettelyjä on tarkoitus selkiyttää ja yksinkertaistaa ulkomaalaislain kokonaisuudistuksen ensimmäisessä vaiheessa ja siten tehostaa maasta poistamista. Vapaaehtoisten paluiden arvioidaan lisääntyvän noin 5-15% vuosi. **Säästöpotentiaali on 3,2 milj. euroa /v**, joka on huomioitu edellä esitetyssä vastaanoton pysyvässä 20 milj. euron säästössä.
- d) Rajataan vastaanotto-olosuhteita EU direktiivin sallimissa puitteissa. Palveluita voidaan rajoittaa niiden hakijoiden osalta, joiden vastaanottopalvelut ovat päättyneet ennen uusintahakemuksen jättämistä. Hakijalle tulee aina varmistaa terveydenhuollon saatavuus sekä ihmisarvon turvaava elintaso. Haavoittuvassa asemassa olevat ja lapset tulee huomioida erikseen. Käytännössä vastaanottopalveluista **voidaan rajata pois työ- ja opintotoiminta sekä alentaa vastaanottorahan määrää. Toistuvasti uusintahakemuksen vireyttävä hakija voidaan myös siirtää vastaanottokeskukseen, joka tarjoaa hakijalle ateriat.**

Työ ja opintotoiminnan **säästöpotentiaali on vähäinen n. 25 000 – 50 000 euroa/v.**

(729 hakijaa) Työ- ja opintotoiminnan kokonaiskustannukset olivat vuonna 2021:

170 097 euroa, vuonna 2022: 378 842 euroa ja arvio vuodelle 2023: 800 000 euroa.

Vastaanottorahan tason alentamista voisi verrata esimerkiksi ilman oleskeluoikeutta maassa oleskelevalle myönnettävään kiireelliseen toimeentulotukeen, jonka Kela myöntää maksusitoumuksella muutamaksi päiväksi kerrallaan. Lisäksi ilman oleskeluoikeutta maassa oleskelevat voivat saada hyvinvointialueen myöntämää välttämätöntä toimeentulotukea. Kiireellisen toimeentulotuen määrä on maksimissaan yhteensä noin 270 €/kk. Tällä hetkellä vastaanottojärjestelmässä on 729 hakijaa, joiden osalta palveluita voitaisiin rajoittaa. **Säästöt olisivat arviolta 0,7 milj. euroa/v.**

Toistuvasti uusintahakemuksen vireyttävä hakija voidaan siirtää asuntopohjaisesta vastaanottokeskuksesta laitospohjaiseen vastaanottokeskukseen, joka tarjoaa hakijalle ateriat.

Vastaanotto-olosuhteiden rajoittaminen edellyttäisi yksilöllistä päätöksentekoa ja hallinnollista lisätyötä Maahanmuuttovirastossa. Esityksen kääntöpuolena saattaa olla ilman oleskeluoikeutta maassa oleskelevien henkilöiden määrän kasvu.

Esitetyillä toimenpiteillä a-d on mahdollista saavuttaa **arviolta 5,4-5,9 milj. euron vuotuiset lisäsäästöt** edellä esitetyn 20 milj. euron pysyvän säästön lisäksi.

Tehostamistoimien toimeenpano edellyttää koko viranomaisketjun (Maahanmuuttovirasto, poliisi, oikeusasteet) sujuvaa toimintaa.

Uusintahakemusten vaikutus vastaanottopalveluihin:

- Jäsenvaltio voi rajoittaa aineellisia vastaanotto-olosuhteita tai asianmukaisesti perustelluissa poikkeustapauksissa peruuttaa ne, jos hakija tekee uusintahakemuksen.
- Aineellisia vastaanotto-olosuhteita ei voi rajoittaa ennen kuin vastaanottopalvelut ovat lakanneet aiemman hakemuksen osalta. Rajoittamisesta tulee tehdä yksilöllinen päätös.
- Jäsenvaltioiden on aina varmistettava terveydenhuollon saatavuus sekä ihmisarvon turvaava elintaso kaikille hakijoille.

Uusintahakemuksen tekijältä voitaisiin rajoittaa seuraavia palveluita:

- Työ- ja opintotoiminta
- Vastaanottorahan sijaan voitaisiin selvittää ns. ruokarahan käyttöönottoa (vastaava kuin paperittomat).
- Haavoittuvassa asemassa olevat ja lapset tulee huomioida erikseen

Kehittämistoimenpiteet edellyttävät Maahanmuuttovirastolle osoitetaan kestävä rahoitus kehyskaudelle henkilöstöresursseihin ja tietojärjestelmien kehittämiseen.

- o Määrärahararve esitettyjen toimenpiteiden osalta on yhteensä 8,7 milj. euroa/v

Taulukko. Täydentävän vastaanottorahan toteumat

VUOSI	2021	2022	1-4 2023	Arvio 2023 tasainen käyttö
Täydentävä vor €	720 439,00	1 360 961,00	849 512,00	2 548 536,00
Vor lääkkeet €	497 010,00	1 563 165,00	989 455,00	2 968 365,00
YHTEENSÄ €	1 217 449,00	2 924 126,00	1 838 967,00	5 516 901,00

Täydentävästä vastaanottorahasta maksetaan tarveharkintaisia erityisiä menoja, esim. pakolliset terveyteen tai lastensyntymään liittyvät hankinnat eli ei juoksevia menoja.